

СУЧАСНІ СФЕРИ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

CURRENT DOMAINS OF EXECUTIVE GOVERNANCE REGULATION
ACROSS EUROPEAN STATES

Якимович Я.В., к.ю.н.,

старший викладач кафедри конституційного права та порівняльного правознавства

Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»

Сучасний світ переповнений різноманітним у всіх сферах життя. Людина навчилася підкорювати глибини та вершини. Видобутком, виробництвом та створенням нового вона дивує щодня. Більше того, виконання задумів у кількості та якості вдосконалюється з кожною інтеракцією. Проекти стають масштабніші, а результати впливовіші. Хоча, зважаючи на темпи, діяльність людини також має зворотний ефект – це негативний вплив на себе та навколишнє середовище.

З метою зменшення негативних наслідків, ефективнішого контролю за діяльністю та дотриманням норм безпеки, а також дотриманням прав та свобод людини на належному рівні – держава здійснює моніторинг та управління численними сферами суспільного життя. У різних країнах кількість цих сфер різниться. Наприклад, Уряд Люксембургу станом на 2023 рік здійснював управління 43 сферами, а уряд Ісландії тільки 21. Кількість сфер регулювання постійно змінюється та залежить від багатьох чинників – історії країни, традицій, географічного розташування, суспільно-політичних пріоритетів, здобутків (зокрема, науково-технічних відкриттів), можливостей регіону (наприклад, корисні копалини) та інше.

Цю статтю присвячено саме аналізу контрольованих виконавчою владою сучасних сфер суспільного життя. Таке дослідження дозволяє відповісти на запитання: «На що спрямована діяльність сучасної виконавчої влади?»

Оскільки період дослідження становить 2023-2025 рік, а урядові процеси мають динамічний характер, то деякі напрямки можуть зазнавати змін. З огляду на це, результати дослідження варто розглядати як загально теоретичний та ілюстративний матеріал, актуальність якого притаманна тільки зазначеному періоду.

Предметом аналізу є напрямки адміністративного регулювання, котрі найчастіше зустрічаються в урядових юрисдикціях. Варто зазначити, що частина сфер управління, наприклад юстиція, культура, фінанси та інші це класичні сфери державного управління. Вони знаходять своє місце чи не в кожній країні. Проте напрямки щодо туризму, клімату, питань євроінтеграції, транспорту чи цифровізації та інші можуть бути присутні не в усіх урядах. Інколи вони абсолютно не згадані, інколи губляться у внутрішній компетенції одного чи кількох міністерств. Запропоноване дослідження дозволить розкрити загальні закономірності з цього приводу.

Ключові слова: сфери управління урядом, класифікація сфер виконавчого регулювання, державне функціонування, міністерства, реорганізація міністерств, країни Європи.

The contemporary world exhibits immense diversity across all facets of life. Humanity has mastered the conquest of both depths and summits, consistently astonishing with innovations in extraction, production, and creation. Furthermore, the execution of designs continues to improve in both quantity and quality with each iteration; projects are becoming increasingly ambitious, and their outcomes more impactful. However, considering these rapid advancements, human activity also presents a significant drawback: a detrimental impact on both individuals and the environment.

To mitigate adverse effects, ensure more effective oversight of activities, enforce safety standards, and uphold human rights and freedoms appropriately, the state monitors and manages numerous spheres of public life. The number of these spheres varies across different countries. For instance, as of 2023, the Government of Luxembourg managed 43 spheres, whereas the Icelandic government managed only 21. The number of regulatory spheres constantly changes and depends on a multitude of factors, including a country's history, traditions, geographical location, socio-political priorities, advancements (particularly scientific and technological discoveries), regional capabilities (e.g., mineral resources), and so forth.

This article specifically analyses the contemporary spheres of public life controlled by the executive power. Such an investigation allows us to address the question: "What is the focus of modern executive activity?"

As the research period spans 2023-2025, and governmental processes are dynamic, some areas may undergo changes. Given this, the research findings should be considered as general theoretical and illustrative material, whose relevance is pertinent only to the stated period.

The subject of analysis is the directions of administrative regulation most frequently encountered in governmental jurisdictions. It's worth noting that some spheres of governance, such as justice, culture, finance, and others, are classic areas of state administration. These are found in almost every country. However, areas concerning tourism, climate, European integration, transport, or digitalisation, among others, may not be present in all governments. Sometimes they are entirely unmentioned; at other times, they are subsumed within the internal competence of one or more ministries. The proposed research aims to reveal the general patterns in this regard.

Key words: spheres of government administration, classification of executive regulation spheres, state functioning, ministries, reorganisation of ministries, European countries.

Предметом дослідження статті стали уряди 14 країн Європи, котрі розташовані на півночі, півдні, заході та сході цієї території. До проаналізованих країн належать: Австрія [19], Албанія [53], Болгарія [2], Велика Британія [17], Данія [66], Ісландія [63], Люксембург [34], Молдова [26], Норвегія [15], Польща [64], Португалія [25], Румунія [44], Франція [13] та Швеція [66].

За основу було взято напрямки суспільної діяльності, кожному з яких присвячена робота окремих міністерств. Ці напрямки умовно розділені на дві групи: 1) сфери, які регулюються виконавчою владою в усіх країнах; 2) сфери, які регулюються виконавчою владою в більшості країн (конкретний напрямок може бути відсутній від 1 до 6 країн). Сфери, які згадані в компетенціях урядів поодиноким, як винятки, були виключені та стануть предметом аналізу наступного дослідження.

Варто зазначити, що деякі сфери були також об'єднані з огляду на однорідний характер. (наприклад, соціальна політика, соціальний захист, соціальні послуги та низка інших були виокремлені в єдину позицію, присвячену соціуму). Декілька схожих сфер у юрисдикції одного уряду віднесено до різних позицій (наприклад, сферу економіки та сферу малого і середнього бізнесу), натомість однорідні сфери в юрисдикції кількох урядів виокремлено в одну позицію (наприклад, сфера економіки в одній країні та сфера бізнесу чи торгівлі в іншій країні, в якій, зазвичай, немає міністерства економіки). Такий підхід дозволив оптимальніше проаналізувати напрямки урядового адміністрування, уникаючи повторів та нагромаджень. Загальна кількість усіх сфер – 25 позицій.

Огляд сфер суспільного життя, які регламентовані державою варто почати із *першої категорії* – *сфери притаманні всім країнам* (див. Таб. 1). Згідно з проаналізованою роботою кожна з 14 країн має такі напрямки регулювання: *юстиція; охорона здоров'я; закордонні справи; культура; фінанси; сільське господарство; освіта, наука, дослідження; соціальна політика, добробут, захист, забезпечення, солідарність, автономія, допомога, соціальна безпека, соціальні послуги, соціальний розвиток, соціальна та солідарна економіка, екологія (навколишнє середовище)*.

Таким чином, можемо чітко простежити, що в сучасному державотворенні та конституційному поєднанні суспільного та державного порядку домінуючими напрямками є справедливе дотримання законів, яке відображається в змісті юстиції; безпека для здоров'я та життя громадян – охорона здоров'я; розвиток духовної сфери – культура; належне матеріальне забезпечення – фінанси; розвиток харчової промисловості крізь призму сільського господарства; розвиток інтелектуальних здібностей – освіта, наука та дослідження; найрізноманітніше соціальне забезпечення – захист та допомога численним верствам населення, а також захист природи та довкілля – екологія (навколишнє середовище).

Друга категорія – *сфери, притаманні більшості з досліджених країн* (див. Таб. 2). Одним із найбільших та найдорожчих напрямків суспільного функціонування є *оборона*. Армія сучасної держави повинна захищати та створювати безпеку територіальної цілісності та суверенітету держави. Проте не кожна країна має таке відомство. Ісландія – єдина країна з перерахованих, у якій відсутнє міністерство оборони. Організація захисту здійснюється внутрішніми військами, береговою охороною та інше, але не армією [10]. У випадку нападу на неї Ісландія захи-

щена угодами з НАТО та США. Окрім міністерства оборони, в Ісландії відсутнє міністерство *внутрішніх справ та цивільного захисту*. Публічна оборона, правоохоронна діяльність, територіальний захист належить до юрисдикції Міністерства юстиції Ісландії [72].

Щодо сфери *сільського розвитку та господарства*, то повноваження Міністерства рибальства та сільського господарства в Ісландії після реформування перейшли до Міністерства продовольства. Це відбулося 1 лютого 2022 року, коли воно було створене. Окрім сільського господарства, до компетенції цього міністерства входить також напрямок рибальства, харчування, ліси та меліорація земель [69].

Окреме *міністерство економіки* відсутнє в Республіці Польща. Його повноваження виконує Міністерство розвитку та технологій [27]. До повноважень цього міністерства також належить сфера бізнесу, інновацій, промислової власності та інше. Відання економіки знаходиться в юрисдикції одного з двох відділів цього міністерства. Інший департамент займається питаннями будівництва, просторового планування, забудови та ЖКГ.

Не набула в Польщі окремого міністерства також *сфера енергетики*. Ця юрисдикція перебуває у віданні Міністерства клімату та навколишнього середовища [45]. Варто зазначити, що в Австрії наведена сфера тісно пов'язана із іншими неоднорідними напрямками, якими відає Міністерство клімату, навколишнього середовища, енергетики, мобільності, інновацій та технологій Республіки Австрія [8]. Подібна ситуація з поєднанням різних напрямків в одному міністерстві притаманна також іншим країнам, наприклад, Данії чи Ісландії.

Сфера житлового будівництва, інфраструктури, місцевого управління та регіонального розвитку у тій чи іншій конфігурації функцій притаманна урядам усіх досліджу-

Таблиця 1

Сфери, які регулюються виконавчою владою в усіх країнах

№	Сфера управління	Австрія	Албанія	Болгарія	Велика Британія	Данія	Ісландія	Люксембург	Молдова	Норвегія	Польща	Португалія	Румунія	Франція	Швеція
1.	Юстиція	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так
2.	Охорона здоров'я	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так
3.	Закордонні справи	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так
4.	Культура	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так
5.	Фінанси	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так
6.	Сільське господарство (аграрна культура)	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так
7.	Освіта, наука, дослідження	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так
8.	Соціальна політика, добробут, захист, забезпечення, солідарність, автономія, допомога, соціальна безпека, соціальні послуги, соціальний розвиток, соціальна та солідарна економіка	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так
9.	Екологія (навколишнє середовище)	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так

ваних країн. Робота міністерств у цьому напрямку зазвичай має відношення до будівництва цивільного житла, об'єктів критичної, комунікаційної, енергетичної та іншої інфраструктури, а також питань організації роботи місцевого самоврядування в окремих країнах (наприклад, у Норвегії – це Міністерство місцевого самоврядування та районів) [30]. Варто зазначити, що, наприклад, в Польщі, Люксембурзі та Португалії напрямки житлового будівництва та інфраструктури знаходяться в юрисдикції окремих міністерств (Міністерства інфраструктури та Міністерства розвитку і технологій в Польщі, Міністерства мобільності та громадських робіт і Міністерства житлового господарства в Люксембурзі а також Міністерства інфраструктури та Міністерства житлового господарства в Португалії), а в Ісландії це одне відомство – Міністерство інфраструктури [58; 37; 38; 22; 23; 69]. Найменування також може бути різним. У Польщі, як було згадано вище, сферою будівництва займається Міністерство розвитку та технологій, а у Франції – Міністерство екологічного переходу та територіальної єдності [27; 5]. Винятком вважаємо Австрію,

оскільки міністерства, котре б мало згадку в найменуванні та одночасно чітко виокремлені функції у сфері будівництва житла та інфраструктури, на жаль, немає. Найбільш наближені урядові відомства до зазначеної компетенції в цій країні – це Міністерство сільського та лісового господарства, регіонів та водного господарства, до якого в частині регіонів віднесено компетенцію просторового планування, а також Міністерство із захисту клімату, навколишнього середовища, енергетики, мобільності, інновацій та технологій, котре відає питаннями енергетичної та транспортної інфраструктури [20; 8]. Таким чином ця країна має невизначеності у зазначеному напрямку.

Міністерство праці притаманне всім країнам, окрім Албанії та Польщі. В Албанії цей напрямок відійшов до Міністерства фінансів та економіки [47]. У Польщі від 12 серпня 2021 року департамент праці перейшов до юрисдикції Міністерства сім'ї та соціальної політики Республіки Польща [42].

Міністерство молоді, дітей та юнацтва відсутнє в Австрії, Великій Британії, Молдові, Польщі та Швеції.

Таблиця 2

Сфери, які регулюються виконавчою владою в більшості країн

№	Сфера управління	Австрія	Албанія	Болгарія	Велика Британія	Данія	Ісландія	Люксембург	Молдова	Норвегія	Польща	Португалія	Румунія	Франція	Швеція
10.	Оборона	Так	Так	Так	Так	Так	Ні	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так
11.	Внутрішні справи, цивільний захист	Так	Так	Так	Так	Так	Ні	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так
	Сільський розвиток та господарство	Так	Так	Так	Так	Так	Ні	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так
12.	Економіка (або торгівля, бізнес (в цілому) казначейство, індустрія)	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Ні	Так	Так	Так	Так
13.	Енергетика	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Ні	Так	Так	Так	Так
	Житлове будівництво, інфраструктура, місцеве управління та регіональний розвиток	Ні	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так
14.	Зайнятість (праця)	Так	Ні	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Ні	Так	Так	Так	Так
15.	Дітей, молоді, юнацтва	Ні	Так	Так	Ні	Так	Так	Так	Ні	Так	Ні	Так	Так	Так	Ні
16.	Розвиток (сталість, зростання)	Ні	Ні	Так	Так	Так	Ні	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Ні
17.	Спорт, Олімпійські ігри та Паралімпійські ігри	Так	Так	Так	Так	Ні	Ні	Так	Ні	Ні	Так	Так	Так	Так	Ні
18.	Бізнес, торгівля, індустрія, підприємництво, ремесла, промисловість (окрім напрямку економіки)	Ні	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Ні	Ні
19.	Клімат	Так	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Так	Ні	Так	Так	Так	Ні	Ні	Так
20.	Транспорт	Так	Ні	Так	Так	Так	Ні	Так	Ні	Так	Ні	Ні	Так	Так	Ні
21.	Цифровізація	Ні	Ні	Так	Ні	Так	Ні	Так	Так	Ні	Так	Ні	Так	Так	Ні
22.	Туризм	Ні	Так	Так	Ні	Ні	Ні	Так	Ні	Ні	Так	Так	Так	Так	Ні
23.	Продовольство, харчова промисловість, їжа	Ні	Ні	Так	Так	Так	Так	Ні	Так	Так	Ні	Так	Ні	Так	Ні
24.	Державне управління, служби, адміністрування, стандарти та послуги	Так	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Ні	Ні	Так	Так	Так	Так	Так
25.	Зі справ Європи, євроінтеграції, європейських фондів та проєктів	Так	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Так	Ні	Так	Ні	Так	Так	Так

Австрія до 2024 року регулювала цей напрямок у рамках міністерства жінок, сім'ї, інтеграції та медіа. Проте пізніше цей напрямок розмежувався («загубився») між юрисдикцією кількох міністерств (зокрема, освіти, соціальних справ, сім'ї). Велика Британія регламентує цей напрямок у рамках роботи двох міністерств: Міністерства культури, медіа та спорту та Міністерства освіти. Частина повноважень також поширюється на інші державні органи, зокрема на парламентського державного секретаря з питань спорту, туризму, спадщини та цивільної безпеки [58]. У Молдові питання молодіжної політики з 2017 року стало частиною компетенції Міністерства освіти, культури та досліджень (станом на 2023 рік – це Міністерство освіти та науки Республіки Молдова) [51]. Окрім того, в 2020 році уряд запровадив Національне агентство з питань розробки програм та роботи з молоддю. Питання молоді в окремих аспектах також належить до компетенції інших міністерств, зокрема соціальної політики, фінансів та економіки [50].

У Польщі станом на 2023 рік наведена сфера в окремих її аспектах так само розмежувалася між повноваженнями різних міністерств, зокрема, освіти та науки, сім'ї та соціальної політики, культури та спадщини.

Подібна ситуація склалася і в Швеції. Основні повноваження щодо імплементації молодіжної політики знаходяться в юрисдикції Міністерства соціальних справ та публічного здоров'я [76]. Низки інших агентств (зокрема, молоді та громадянського суспільства) та міністерств (освіти) також мають повноваження у цій сфері [41].

У більшості урядів проаналізованих країн функціонує міністерство *розвитку, стабільності чи зростання*. Цей напрямок пов'язаний із співпрацею між державою та різноманітними організаціями, фондами на європейському та міжнародному рівні. Така співпраця дозволяє вдосконалити чи стабілізувати численні процеси громадського, політичного, економічного та іншого характеру. Втім, окремі міністерства цього напрямку відсутні в Австрії, Албанії, Ісландії, та Швеції. Як і в попередніх сферах, напрямок розвитку знаходиться в юрисдикціях інших міністерств, зокрема міністерствах з питань європейської співпраці, закордонних справ, економічного розвитку та інше.

У Данії, Ісландії, Молдові, Норвегії та Швеції відсутнє окреме міністерство з відання *спорту, Олімпійських ігор чи Параолімпійських ігор*, а також відсутня згадка про цей напрямок у найменуванні міністерств. У Данії та Норвегії цим напрямком займається Міністерство культури; в Ісландії та Молдові – Міністерство освіти та науки; у Швеції – Міністерство соціальної політики [32; 72; 51; 31; 66].

Бізнес, торгівля, індустрія, підприємництво, ремесла, промисловість – ці напрямки інколи є частиною сфери економіки у віданні одного міністерства, а інколи вони відокремлені від цієї сфери та мають своє юрисдикційне регламентування. Зокрема, Австрія, Молдова, Норвегія, Польща, Франція та Швеція не мають таких виокремлених напрямків. Зазначені сфери є частиною напрямку економіки в цих країнах або ж напрямку розвитку та технологій (Польща). У Франції сфера бізнесу, ремесел, промисловості знаходиться в юрисдикції одного Міністерства економіки, фінансів, промислового та цифрового суверенітету [35]. У Швеції питання зовнішньої торгівлі знаходиться в компетенції Міністерства закордонних справ, а питання бізнесу належить Міністерству клімату та бізнесу [66; 29].

Сфера клімату дуже близька зі сферою екології та навколишнього середовища, у певному розумінні сприймаються як синоніми. Клімат – це про погоду, її зміни, чинники впливу, а навколишнє середовище та екологія – це про воду, землю, повітря, зоосферу, їх чистоту та безпеку. Проте у 6 країнах з 14 напрямком клімату не

виокремлюється в міністерство. В Албанії, Болгарії, Молдові, Румунії та Франції (у Франції таку компетенцію має генеральний директор з енергетики та клімату; абр.- DGEK, однак не міністр) питання клімату віднесено до компетенції міністерств екології та навколишнього середовища і підпорядкованих їм органів, наприклад – Екологічне агентство Молдови. [43; 4; 53; 7; 45; 18].

У Великій Британії цими повноваженнями займається Комітет з кліматичних змін, підпорядкований Міністерству енергетичної безпеки та вуглецевої нейтральності [12].

Сфера транспорту в Албанії, Ісландії, Молдові, Польщі, Португалії та Швеції знаходиться в юрисдикції міністерств інфраструктури [55; 71; 52; 59; 23; 33].

В Австрії, Албанії, Великій Британії, Норвегії, Португалії та Швеції *сфера цифровізації* протягом останніх років набувала різного ступеня пріоритетності, але зрештою стала лише складовою міністерства чи окремим агентством. В Австрії – це частина компетенції Міністерства клімату, навколишнього середовища, енергетики, мобільності, інновацій та технологій, а також частково Міністерства праці та економіки [8; 28]. В Албанії цим напрямком займається Національне агентство інформаційного суспільства Албанії [57]. У Великій Британії це частина Міністерства науки, інновацій та технологій [16]. У Норвегії – це окреме Агентство цифровізації Норвегії, що підпорядковується Міністерству місцевого управління та регіонального розвитку Норвегії [30].

У Португалії цією сферою відає Державний секретар з питань цифровізації та адміністративної модернізації. Від 30 березня 2022 року – ним став Маріо Камполарго [24]. У Швеції напрямок цифровізації знаходиться в підпорядкуванні Міністерства фінансів Швеції [68]. Варто зазначити, що в Болгарії ця сфера у контексті виконавчої влади знаходиться у віданні окремого Міністерства електронного урядування. Натомість, цифровізація різних сфер економіки та держави загалом відбувається через роботу Міністерства інновацій та розвитку. Основним завданням Міністерства електронного урядування виступає забезпечення автоматизації урядових процесів, спрощення доступу громадян та бізнесу до цифрових технологій, сервісів та різноманітних послуг [3].

Туризм є ще одним напрямком, який має нестабільне регулювання у 7 країнах Європи, зокрема в Австрії, Великій Британії, Данії, Ісландії, Молдові, Норвегії та Швеції. В Австрії питанням туризму займається Міністерство економіки, енергетики та туризму [70]. У Великій Британії – це Міністерство культури, медіа та спорту, якому підпорядковане урядове туристичне агентство VisitBritain [75]. Міністерство культури вирішує питання щодо туризму в Данії, Ісландії та Молдові [32; 42; 49].

Сфера туризму у Норвегії та Швеції, на нашу думку, потребує чіткішого врегулювання. Достовірного (як частини організаційної структури або визначений елемент місії чи ролі міністерства) підтвердження юрисдикційної приналежності відповідної сфери до конкретного міністерства на офіційних ресурсах нами, на жаль, не було знайдено. Це також можна обґрунтувати ситуацією з пандемією Корона-вірусу, яка завдала чималої шкоди зазначеній сфері, про що згадано на офіційному сайті уряду Норвегії [63; 61].

Продовольство, харчова промисловість та їжа не згадується в якості окремого міністерства або частини міністерства в урядах Австрії, Албанії, Люксембургу, Польщі, Румунії чи Швеції. Цим напрямком у зазначених країнах здебільшого займається міністерство сільського господарства. Окрім відповідальності за розвиток сіл, безпеки виробництва або аграрної сфери, воно також здійснює контроль за виробництвом, покращенням якості харчової продукції та іншими напрямками (приклади в посиланні на міністерства в Польщі чи Румунії) [60; 48].

Державне управління, державна служба, державне адміністрування, стандарти та послуги окремим напрямком роботи уряду відсутні у Болгарії, Великій Британії, Данії, Ісландії, Молдові та Норвегії. Цією сферою у зазначених країнах здебільшого займається міністерство юстиції. Проте у Великій Британії таку компетенцію було надано Офісу Уряду, тобто відділу в уряді, відповідальному за функціонування всієї виконавчої влади [11]. Із тих країн, у яких функціонує окреме міністерство з акцентом на зазначений напрямок примітно, що Люксембург на 2023 рік, у якому, окрім Міністра державної служби, також є Міністр адміністративної реформи (хоча і без офіційного сайту). У Польщі цим займається Міністерство внутрішніх справ та адміністрації, а в Швеції – Міністерство цивільних справ. Акцентуємо на тому, що це не окреме міністерство державної служби [6; 21].

Євроінтеграція, Європейські фонди, проекти та Європейські відносини є частиною урядового управління майже в половині з досліджуваних країн. Цього напрямку немає у Болгарії, Великій Британії, Данії, Ісландії, Норвегії, Португалії. Для цих країн напрямок співпраці з Європою може бути або частиною компетенції міністерства закордонних справ його окремих відділів, взаємодію через делегатів, або відсутній повністю. Наприклад, Велика Британія почала процедуру брекзиту у 2020 році, тож натяк та співпрацю з ЄС на офіційній сторінці сьогодні важко знайти. На сторінці Міністерства закордонних справ Болгарії напрямок співпраці з ЄС згаданий тільки в частині обмежувальних заходів (щодо протидії фінансовому тероризму) [1].

Виходячи з проаналізованого матеріалу Таблиці 2, можна зробити наступні **висновки**. Хоча предметом аналізу була тільки номінальна складова організації центральної виконавчої влади в зазначених країнах Європи, однак саме такий підхід дозволив висвітлити ступінь важливості тієї чи іншої сфери для управління у відповідній країні. Проведений аналіз дозволяє окреслити наступні закономірності:

1) окремі сфери можуть «губитися» поміж різними напрямками одного міністерства. Яскравим прикладом є сфера праці в частині відання Міністерства фінансів та економіки Республіки Албанія, де з-поміж 27 юрисдикцій тільки одна присвячена зайнятості безпосередньо. Решта може стосуватися адміністрування доходів, управління інвестиціями, соціального забезпечення, азартних ігор та іншого [56];

2) одна сфера може підпорядковуватися кільком міністерствам одночасно. В Австрії питання цифровізації частково знаходиться в компетенції Міністерства мобільності, інновацій та технологій, а частково – Міністерства економіки, енергетики та туризму Австрії. Чи у Великій Британії питання молоді підпорядковано Міністерству культури, медіа та спорту, а також Міністерству освіти;

3) трапляються уряди, в яких кілька міністерств знаходяться в юрисдикції одного міністра. В Люксембурзі, наприклад, міністр зв'язку зі ЗМІ, міністр у справах релігії, міністр цифровізації, міністр з питань адміністративної реформи та прем'єр-міністр на 2023 рік це одна особа – Бетель Ксав'єр [9].

У зазначеному контексті варто згадати Ксенофона, давньогрецького автора Кіропедії (оповідей про Кіра II Вавилонського царя), котрий акцентував увагу на важливості виконання одним працівником однієї справи з метою досягнення якісніших результатів. [14, с. 2.5]. Погоджуючись із цим міркуванням, вважаємо, що міністерства функціонують ефективніше, якщо одній сфері підпорядковано один або декілька відділів та, навпаки, сфера втрачає тенденцію розвитку, якщо один відділ реалізовує ще 3–5 інших напрямків. В Албанії, наприклад, вже згадана сфера зайнятості вирізняється своїми викликами, [77, с. 683–689]. Незважаючи на це, у 2017 році відповідну компетенцію було розмежовано між Міністерством фінансів та економіки та Міністерством здоров'я та соціального добробуту Республіки Албанія [40, с. 71–72]. Втім, знати сферу зайнятості в офіційному джерелі (на веб-сайті) складно, а в рамках першого міністерства – вона розмежована настільки, що майже загублена.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ограничителни мерки на ЕС. *Министерството на външните работи*. URL: <https://www.mfa.bg/bg/ministerstvo/merki-sreshtu-finansiraneto-na-terorizma/ogranichitelni-merki-es> (дата звернення: 10.07.2025).
2. Министерски съвет :: биографии. *Министерски съвет*. URL: <https://www.government.bg/bg/pravitelstvo/sastav-na-pravitelstvoto/biografii> (дата звернення: 10.07.2025).
3. *Министерство на електронното управление*. URL: <https://egov.government.bg/wps/portal/ministry-meu/home> (дата звернення: 10.07.2025).
4. Министерство на околната среда и водите | МОСВ. *Министерство на околната среда и водите | МОСВ*. URL: <https://www.moew.government.bg/> (дата звернення: 10.07.2025).
5. Accueil | ministères aménagement du territoire transition écologique. *Ministères Aménagement du territoire Transition écologique*. URL: <https://www.ecologie.gouv.fr/> (date of access: 10.07.2025).
6. Administracja publiczna – ministerstwo spraw wewnętrznych i administracji – portal gov.pl. *Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji*. URL: <https://www.gov.pl/web/mswia/administracja-publiczna> (date of access: 10.07.2025).
7. Agenția de mediu. *Agenția de Mediu*. URL: <https://am.gov.md> (date of access: 10.07.2025).
8. Aufgaben und Geschäftseinteilung. *Bundesministerium für Innovation, Mobilität und Infrastruktur (BMIMI)*. URL: <https://www.bmimi.gv.at/ministerium/organisation/organisation.html> (date of access: 10.07.2025).
9. BETTEL xavier. *Le gouvernement luxembourgeois*. URL: <https://gouvernement.lu/en/gouvernement/xavier-bettel.html> (date of access: 10.07.2025).
10. Bjarnason B. The security of iceland. *Cooperation and conflict*. 1972. Vol. 7, no. 3-4. P. 193–208. URL: <https://doi.org/10.1177/001083677200700304> (date of access: 07.07.2025).
11. Cabinet office. *GOV.UK*. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/cabinet-office> (date of access: 10.07.2025).
12. Committee on climate change. *GOV.UK*. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/committee-on-climate-change> (date of access: 10.07.2025).
13. *Composition du Gouvernement*. URL: <https://www.info.gouv.fr/composition-du-gouvernement> (дата звернення: 10.07.2025).
14. Cyropaedia, by xenophon. *Free eBooks | Project Gutenberg*. URL: https://www.gutenberg.org/files/2085/2085-h/2085-h.htm#2H_4_0011 (date of access: 10.07.2025).
15. Departementene. *Regjeringen.no*. URL: <https://www.regjeringen.no/no/dep/id933/> (date of access: 10.07.2025).
16. *Department for Science, Innovation and Technology*. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-science-innovation-and-technology/about> (дата звернення: 10.07.2025).
17. Departments, agencies and public bodies – GOV.UK. *Welcome to GOV.UK*. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations> (date of access: 10.07.2025).
18. Direction générale de l'énergie et du climat (DGEC) | *Ministères Aménagement du territoire Transition écologique*. URL: <https://www.ecologie.gouv.fr/direction-generale-lenergie-et-du-climat-dgec> (date of access: 10.07.2025).
19. Federal ministers and state secretaries – federal chancellery of Austria. *Bundeskanzleramt der Republik Österreich – Startseite*. URL: <https://www.bundeskanzleramt.gv.at/en/federal-chancellery/the-austrian-federal-government/ministers.html> (date of access: 07.07.2025).

20. *Federal Ministry of Agriculture and Forestry, Climate and Environmental Protection, Regions and Water Management*. URL: <https://www.bmluk.gv.at/en/> (дата звернення: 10.07.2025).
21. *Finansdepartementet*. URL: <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/finansdepartementet/erik-slottner/> (дата звернення: 10.07.2025).
22. Governo de portugal. *Ministra da Habitação*. URL: <https://www.portugal.gov.pt/pt/gc23/area-de-governo/habitacao/acerca> (date of access: 10.07.2025).
23. Governo de portugal. *Ministro das Infraestruturas*. URL: <https://www.portugal.gov.pt/pt/gc23/area-de-governo/infraestruturas/acerca> (date of access: 10.07.2025).
24. Governo de portugal. *XXV Governo Constitucional*. URL: <https://www.portugal.gov.pt/en/gc23/prime-minister/secretaries-of-state#DigitalisationandAdministrativeModernisation> (date of access: 10.07.2025).
25. Governo de portugal. *XXV Governo Constitucional*. URL: <https://www.portugal.gov.pt/pt/gc23/governo/composicao> (date of access: 10.07.2025).
26. Guvernul republicii moldova. *Guvernul Republicii Moldova*. URL: <https://gov.md/ro> (date of access: 10.07.2025).
27. Informacje o resorcie – ministerstwo rozwoju i technologii – portal gov.pl. *Ministerstwo Rozwoju i Technologii*. URL: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/informacje-o-resorcje> (date of access: 10.07.2025).
28. Innovation. *Bundesministerium für Arbeit und Wirtschaft*. URL: <https://www.bmwet.gv.at/Themen/Innovation.html> (date of access: 10.07.2025).
29. *Klimat– och näringslivsdepartementet*. URL: <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/klimat--och-naringslivsdepartementet/> (дата звернення: 10.07.2025).
30. Kommunal– og distriktsdepartementet. *Regjeringen.no*. URL: <https://www.regjeringen.no/no/dep/kdd/id504/> (date of access: 10.07.2025).
31. Kultur– og likestillingsdepartementet. *Regjeringen.no*. URL: <https://www.regjeringen.no/no/dep/kud/id545/> (date of access: 10.07.2025).
32. Kulturområder. *Kulturministeriet*. URL: <https://kum.dk/kulturomraader> (date of access: 10.07.2025).
33. *Landsbygds– och infrastrukturdepartementet*. URL: <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/landsbygds--och-infrastrukturdepartementet/> (дата звернення: 10.07.2025).
34. Le gouvernement. *Le gouvernement luxembourgeois*. URL: <https://gouvernement.lu/fr/gouvernement.html> (date of access: 10.07.2025).
35. *Le ministère de l'Économie, des Finances et de la Souveraineté industrielle et numérique*. URL: <https://www.economie.gouv.fr/ministere/organigramme> (дата звернення: 07.07.2025).
36. *Le ministère de l'Économie, des Finances et de la Souveraineté industrielle et numérique*. URL: <https://www.economie.gouv.fr/ministere/organigramme> (дата звернення: 10.07.2025).
37. Le ministère. *Ministère de la Mobilité et des Travaux publics – Le gouvernement luxembourgeois*. URL: <https://mmt.gouvernement.lu/fr/le-ministere.html> (date of access: 10.07.2025).
38. Le ministère. *Ministère du Logement et de l'Aménagement du territoire – Le gouvernement luxembourgeois*. URL: <https://mlogat.gouvernement.lu/fr/le-ministere.html> (date of access: 10.07.2025).
39. Málefni atvinnuvegaráðuneytisins. *Stjórnarráðið | Forsíða*. URL: <https://www.stjornarradid.is/raduneyti/atvinnuvegaraduneytid/malefni/> (date of access: 10.07.2025).
40. Meçe M., Ribaj A. The rural development and employment in albania. *European journal of economics and business studies*. 2019. Vol. 5, no. 1. P. 67. URL: <https://doi.org/10.26417/ejes.v5i1.p67-79> (date of access: 07.07.2025).
41. Med fokus på unga och civilsamhället | MUCF. *MUCF*. URL: <https://www.mucf.se/> (date of access: 10.07.2025).
42. Menningar– og viðskiptaráðuneytið. *Stjórnarráðið | Forsíða*. URL: <https://www.stjornarradid.is/raduneyti/menningar-og-vidskiptaraduneytid/> (date of access: 10.07.2025).
43. *Ministër i Turizmit dhe Mjedisit*. URL: <https://turizmi.gov.al/> (дата звернення: 10.07.2025).
44. *Ministers of the Romanian Government*. URL: <https://gov.ro/en/government/the-cabinet-of-ministers/minister-of-environment-waters-and-forests1750767943> (дата звернення: 10.07.2025).
45. Ministerstwo klimatu i środowiska – portal gov.pl. *Ministerstwo Klimatu i Środowiska*. URL: <https://www.gov.pl/web/klimat> (date of access: 10.07.2025).
46. Ministerstwo rodziny, pracy i polityki społecznej – ministerstwo rodziny, pracy i polityki społecznej – portal gov.pl. *Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej*. URL: <https://www.gov.pl/web/rodzina/informacje-o-urzedzie> (date of access: 10.07.2025).
47. *Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale*. URL: <https://www.madr.ro/ind-alimentara.html> (дата звернення: 10.07.2025).
48. *MINISTERUL CULTURII | GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA*. URL: <https://www.mc.gov.md/ro> (дата звернення: 10.07.2025).
49. Ministerul educației și cercetării. guvernul republicii moldova. *Ministerul Educației și Cercetării. Guvernul Republicii Moldova*. URL: <https://mec.gov.md/ro/content/documentele-de-politici> (date of access: 10.07.2025).
50. *Ministerul Educației și Cercetării | Guvernul Republicii Moldova*. URL: <https://mec.gov.md/ro/content/misiunea-si-functiile> (дата звернення: 10.07.2025).
51. *MINISTERUL INFRASTRUCTURII ȘI DEZVOLTĂRII REGIONALE*. URL: <https://midr.gov.md/en/about-the-ministry/mandate> (дата звернення: 10.07.2025).
52. *Ministerul Mediului. Guvernul Republicii Moldova*. URL: <https://mediu.gov.md/ro> (дата звернення: 10.07.2025).
53. Ministër – albanian government council of ministers. *Albanian Government Council of Ministers*. URL: <https://www.kryeministria.al/en/qeveria/> (date of access: 07.07.2025).
54. *Ministria e Infrastrukturës*. URL: <https://www.infrastruktura.gov.al/misioni-2/> (дата звернення: 10.07.2025).
55. *Ministrisë së Financave*. URL: <https://financa.gov.al/misioni/> (дата звернення: 10.07.2025).
56. Misioni – agjencia kombëtare e shoqërisë së informacionit. *Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit*. URL: <https://akshi.gov.al/akshi/misioni/> (date of access: 10.07.2025).
57. Parliamentary under secretary of state (minister for sport, tourism, heritage and civil society) – GOV.UK. *Welcome to GOV.UK*. URL: <https://www.gov.uk/government/ministers/parliamentary-under-secretary-of-state-for-sport-tourism-and-heritage> (date of access: 10.07.2025).
58. Podstawowe informacje – ministerstwo infrastruktury – portal gov.pl. *Ministerstwo Infrastruktury*. URL: <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/podstawowe-informacje> (date of access: 10.07.2025).
59. Podstawowe informacje – ministerstwo rolnictwa i rozwoju wsi – portal gov.pl. *Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi*. URL: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/podstawowe-informacje> (date of access: 10.07.2025).
60. Publications. *OECD*. URL: <https://www.oecd.org/en/publications.html> (date of access: 07.07.2025).
61. Regeringen. *Regeringen – Regeringen.dk*. URL: <https://regeringen.dk/> (date of access: 10.07.2025).
62. Reisiliv. *Regjeringa.no*. URL: <https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/reiseliv/id1338/> (date of access: 10.07.2025).
63. Skipan ríkisstjórnar. *Stjórnarráðið. Forsíða*. URL: <https://www.stjornarradid.is/rikisstjorn/skipan-rikisstjornar/> (date of access: 10.07.2025).
64. Skład rady ministrów – kancelaria prezesa rady ministrów – portal gov.pl. *Kancelaria Prezesa Rady Ministrów*. URL: <https://www.gov.pl/web/premier/sklad-rady-ministrow> (date of access: 10.07.2025).
65. *Socialdepartementet*. URL: <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/socialdepartementet/> (дата звернення: 10.07.2025).
66. *Sveriges regering*. URL: <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/> (дата звернення: 10.07.2025).
67. *The Ministry of Finance of Sweden*. URL: <https://www.government.se/government-of-sweden/ministry-of-finance/> (дата звернення: 10.07.2025).

68. The norwegian digitalisation agency. *Government.no*. URL: <https://www.regjeringen.no/en/dep/kdd/organisation/etater-og-virksomheter-under-kommunal--og-distriktsdepartementet/Subordinate-agencies-and-institutions/digitaliseringsdirektoratet/id2684200/> (date of access: 10.07.2025).
69. Um ráðuneytið. *Stjórnarráðið | Forsíða*. URL: <https://www.stjornarradid.is/raduneyti/innvidaraduneytid/um-raduneytid/> (date of access: 10.07.2025).
70. Tourism. *Bundesministerium für Arbeit und Wirtschaft*. URL: <https://www.bmaw.gv.at/en/Topics/tourism.html> (date of access: 10.07.2025).
71. Um ráðuneytið. *Stjórnarráðið | Forsíða*. URL: <https://www.stjornarradid.is/raduneyti/mennta-og-barnamalaraduneytid/um-raduneytid/> (date of access: 10.07.2025).
72. Um skiptingu stjórnarmálefna milli ráðuneyta í Stjórnarráði Íslands. : FORSETAÚRSKURÐUR of 31.01.2025 no. Nr. 6/2022. URL: <https://island.is/stjornartidindi/nr/75615383-fe9c-472b-9012-9dfbaa06be5a> (date of access: 10.07.2025).
73. *Utrikesdepartementet*. URL: <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/utrikesdepartementet/benjamin-dousa/> (дата звернення: 10.07.2025).
74. *VisitBritain*. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/visitbritain> (дата звернення: 07.07.2025).
75. *Youth policy in Sweden*. URL: <https://www.government.se/government-policy/youth-policy/> (дата звернення: 07.07.2025).
76. Zisi A., Kilicarslan I., Merko F. The challenge of youth unemployment in albania. *International marmara social sciences congress*. 2019. P. 683–689. URL: https://www.researchgate.net/profile/Hilal-Karabulut-2/publication/371378138_Anne-Cocuk_Etkilesiminin_Geriye_Donuk_Olarak_Incelenmesi/links/648181cdb3dfd73b776c1e87/Anne-Cocuk-Etkilesiminin-Geriye-Doenuek-Olarak-Incelenmesi.pdf#page=710 (date of access: 07.07.2025).